

Primjena koncepta ljudske sigurnosti
u cilju stabilizacije zajednice u Kantonu 10

OPERATIVNI PLAN SIGURNOSTI OPŠTINE BOSANSKO GRAHOVO

2015 – 2020

Mart, 2015.

UVOD

Operativni plan sigurnosti (u daljem tekstu: operativni plan) opštine Bosansko Grahovo za period 2015 – 2020. godine izrađen je kao posebni dio Integrisane strategije razvoja opštine Bosansko Grahovo koja je u fazi pripreme i čiji se završetak i usvajanje očekuju u 2015. godini. Pri izradi Strategije razvoja opštine 2015 – 2020. godine vodilo se računa o "Primjeni koncepta ljudske sigurnosti u cilju stabilizacije zajednica u Kantonu 10", što je istovremeno i naziv projekta osmišljenog i podržanog od strane UN Fonda za ljudsku sigurnost (UN HSTF - *UN Human Security Trust Fund*), a čiji ciljevi su kreirani da bi se ojačali kapaciteti kantonalnih i opštinskih vlasti za pružanje socijalnih usluga s ciljem smanjenja lične i društvene nesigurnosti, jačanju kapaciteta sistema obrazovanja s ciljem sprječavanja diskriminacije i nasilja i generalno spremnosti kritičnih područja u Kantonu 10 da odgovore na rizike i prijetnje sigurnosti zajednice, osiguraju jednak pristup mogućnostima za zapošljavanje i ekonomsku održivost u prioritarnim područjima.

Imajući u vidu da je ljudska sigurnost jedna od najvažnijih pretpostavki i uslova za ukupni ekonomski i društveni razvoj jednog društva, operativni plan pokriva oblast sigurnosti u najširem smislu. Sigurnosni problemi i izazovi koji su zahvaćeni analizom i operativnim planom između ostalog uključuju: kriminal, nasilje nad djecom, rodno zasnovano nasilje, narušavanje javnog reda i mira, nesreće uzrokovane prirodnim katastrofama, krađe, narkomanija, zaostale mine i NUS, infrastrukturni problemi i izazovi itd.

Operativni plan je izrađen u skladu sa MiPRO metodologijom koja se također koristi i za pripremu Integrisane strategije razvoja opštine Bosansko Grahovo. Operativni plan se sastoji iz dva glavna dijela i to analize trenutnog stanja u oblasti sigurnosti i operativnog plana djelovanja za period 2015-2020. godine. Analiza trenutnog stanja u oblasti sigurnosti je urađena korištenjem ranijih nalaza u oblasti koji su uvršteni u nacrt socio-ekonomske analize opštine te direktnim intervjuisanjem ključnih opštinskih aktera i institucija. Institucije koje su bile uključene u izradu operativnog plana sigurnosti između ostalih uključuju opštinu, policiju, javno komunalno preduzeće, vatrogasce, civilnu zaštitu itd.

Operativni plan je pripremljen kombinacijom radionica i mentorskog rada sa relevantnim opštinskim institucijama i akterima. Operativni plan je pripremljen u periodu od novembra 2014. do marta 2015. godine.

Organizacija: UNDP – United Nations Development Program

Metodologija: MiPRO - Metodologija za integrirano planiranje lokalnog razvoja

Period pripreme: novembar 2014 – mart 2015. godine

Autori: doc. dr. Nedim Čelebić

prof. dr. Elmedin Muratbegović

Analiza stanja u oblasti sigurnosti

Društveni sektor u opštini Bosansko Grahovo je u ekstremno lošem stanju. I u ovom sektoru jednostavno nedostaju podaci u opštinskom organu uprave, nema evidencija skoro o ničemu. Obrazovanje se svodi na postojanje osnovne škole, nema predškolskog odgoja, nema srednjoškolskog obrazovanja, nema obrazovanja odraslih.

Zdravstvena i socijalna zaštita apsolutno su neuređene i ugrožavaju se sva moguća prava stanovništva. Stanovništvo je prisiljeno putovati u obližne opštine po zdravstvenu uslugu, po lijekove. Stanje socijalno ugroženih kategorija, civilne zaštite, sigurnost građana kaoda nepostoje. Minimalne aktivnosti od strane kantonalnih institucija apsolutno su nedovoljne.

Ova oblast zahtjeva hitne intervencije sa svih nivoa vlasti, ali je neophodno i prisustvo međunarodnih organizacija koje se bave pitanjima razvoja, ljudskih prava, obrazovanja, socijalnih pitanja i drugo.

Zdravstvena i socijalna zaštita

Zdravstvena zaštita

Žalosna je činjenica da na području opštine nema službe zdravstvene zaštite, nema stomatologa, nema bolesničkih postelja, iako u opštini ima dovoljno prostora da se stavi na rapolaganje zdravstvenom sistemu. Ima jedna područna ambulanta 120m² površine. Problemi su mnogobrojni (materijalni, kadrovski, tehnički) i nisu rješivi bez spoljne pomoći.

Tačni podaci o korisnicima zdravstvenih usluga nisu poznati, ali su vjerovatno mali, jer se radi samo o hitnim i lakim intervencijama. Zaštita nije regulisana za socijalno ugrožena lica.

Socijalna zaštita

U opštini nema Centra za socijalni rad već u okviru opštinske uprave djeluje služba za socijalni rad gdje je jedan zaposlenik. Godišnjim budžetom planira se socijalno davanje u iznosu 5.000,00 KM (za 2013. godinu), ali oblasti socijalne zaštite su obuhvaćene i drugim budžetskim linijama. Izdvajaju se planirani troškovi za pomoć građanima (10.000,00 KM), jednokratna novčana pomoć (4.000,00 KM) i vanredni rashodi u iznosu od 51.860,00 KM. Za rad Crvenog krsta nisu planirana sredstva.

Direktna socijalna pomoć dolazi sa kantonalnog nivoa u iznosu od 150,00 KM na privatne račune korisnika, a neke socijalne usluge plaćadjelom opština, dijelomkanton.

Ssocijalno ugrožene kategorije su prvenstveno porodice sa većim brojem djece gdje su roditelji nezaposleni, penzioneri i povratnici u ruralne sredine. Prema podacima Udruženja žena Grahova, porodica u socijalnoj potrebi ima na opštini 190, a od toga je 30 u izuzetno teškom stanju.

Stanovanje

Prema podacima kojima raspolaže nadležni općinski odjel stanje u objektima individualnog stanovanja registrirano je 2695 jedinica, dok je u kolektivnom stanovanju u opštini registrirano 405 stanova. Nema podataka o vlasničkoj strukturi.

Godine 2004. rađena je inventura stambenog fonda i objekata odavnog interesa, a rezultati su pokazali (tablica 1 i tablica 2) da je većina objekata rekonstruirana za povratak građana.

Tablica 1. Stanje stambenog fonda u aprilu 2004. (Općinska uprava, 2014)

MZ	Broj kuća 1991.	Broj stanova 1991.	Broj porušenih kuća	Broj porušenih stanova	Broj rekonstruiranih kuća	Broj rekonstruiranih kuća
Grahovo	627	397	573	369	297	153
Peći	226	4	215	4	110	0
Maleševci	146	1	135	1	68	0
Preodac	97	6	87	6	22	0
Tiškovac	139	2	128	2	23	0
Crni Lug	683	1	661	1	286	0
Uništa	52	0	18	0	0	0
Ukupno	1970	411	1817	383	806	153

Tablica 2. Stanje objekata od javnog interesa u aprilu 2004. (Općinska uprava, 2014)

Objekti	Stanje objekta 1991.	Oštećeni objekti	Izvršena rekonstrukcija
Škole	11	11	3
Dom zdravlja	2	2	1
Opština	1	1	0
Dom kulture	3	3	0
Pošta	5	5	2
Policijska stanica	1	0	1
Dječije obdanište	1	1	0
Rekonstruirano 29 % objekata do 2004.			

Civilno društvo (nevladine organizacije)

Prema izvještaju Ministarstva pravosuđa i uprave Kantona 10, na području Opštine Bosansko Grahovo registrovano je 1 KUD, 3 udruženja mladih i 22 NVO. U opštinskoj upravi nema precizne evidencije o broju i strukturi organizacija civilnog društva. Procjena je da ih je aktivno oko 15, prema slijedećem popisu:

Tablica 3. Popis udruženja u Bosanskom Grahovu (Općinska uprava, 2014)

Naziv organizacije	Područje djelovanja
Udruženje žena Grahovo	Pomoć ženama, djeci, starim i nemoćnim
Udruženje građana Struga	Pomoć građanima
Udružene žena Runolist	Pomoć povratnicima
Pčelarsko društvo Grahovo	Unaprjeđenje pčelarstva
Lovačko društvo Risovac	Unaprjeđenje lovstva
Lovačko društvo Grahovo	Unaprjeđenje lovstva
Izviđačko društvo Sova	Unaprjeđenje suživota s prirodom
OO CK Grahovo	Provođenje ideja pokreta
Udruga za očuvanje povijesnog i kulturnog identiteta Hrvata Bosanskog Grahova	Unaprjeđenje kulture
Udruga Don Juraj Gospodnetić	Udruga za očuvanje kulturne i povijesne baštine Hrvata
Kakarte klub Grahovo	Bavljenje mladih sportom
Udruženje za razvoj kulture Grahovo	Razvoj kulture
Planinarsko ekološko društvo Veliki bat	Unaprjeđenje planinarenja

Pretpostavlja se da 5 organizacija ima kapacitete za apliciranje i korištenje projektnih sredstava. Opština potiče građane da osnivaju organizacijecivilnog društva (OCD) kako bi se povećao kapaciteti koji mogu aplicirati i primiti sredstva iz kantonalnog budžeta, pa je tako u zadnjih godinu dana registrovan veći broj udruženja, posebno udruženja koja okupljaju mlade. Međutim, sredstva su za sada na godišnjem nivou oko 10.000,00 KM iz budžeta u Kantonu 10.

Na prostoru Opštine aktivno je udruženje žena NVO Žene Grohova koje ima značaj na široj regiji, pa i na prostoru BiH. Realizuje projekte većeg budžeta.

Bezbjedonosni problemi u opštini Bosansko Grahovo

- Maloljetnička delikvencija i nedovoljna kontrola kretanja maloljetnika poslije 23 časa
- Nedovoljna informiranost građana o nadležnostima policije
- Neodostatak materijalno-tehničkih sredstava tj. neopremljenost policije
- Krađa šahtova
- Nasilje u školama
- Nepostojanje vatrogasnog vozila
- Problem urušenih objekata i nerješen status istih,
- Zarazne bolesti životinja (bjesnilo, crni prišt, bruceloza, itd)
- Velike površine pod minsko-eksplozivnim sredstvima i NUS-om
- Problem zaštite od požara
- Bolesti bilja i voća (npr. šarka)
- Problem pasa lotalica i njihovo zbrinjavanja
- Nepostojanje vatrogasne jedinice
- Slaba vertikalna i horizontalna signalizacija
- Korupcija u svim segmentima društva
- Loša opremljenost zimske službe
- Nepostojanje lokalnog sredstva informisanja
- Nepostojanje vodozaštićenih područja
- Raseljavanje stanovništva
- Veliki broj ruševina
- Nepostojanje Doma zdravlja
- Nedostatak stručnog kadra (npr. psihologa, doktora)
- Nepostojanje natalitetske politike
- Nedostatak prostorno-planske i projektne dokumentacije
- Nerješena pitanja deponija
- Nemogućnost Opštine da sufinansira projekte
- Nedovoljno opremljena Komunalna preduzeća
- Brojna domaćinstva bez struje
- Nasilje u porodici i maloljetnička delikvencija
- Neadekvatna briga o starim i invalidnim licima
- Problem šumskih krađa
- Problem krivolova
- Nesigurnost u zapošljavanju

Izvor: intervjui sa relevantnim predstavnicima institucija iz opštine Bosansko Grahovo

OPERATIVNI PLAN SIGURNOSTI

U skladu sa urađenom analizom trenutnog stanja u oblasti sigurnosti opštine Bosansko Grahovo, proizašla su ukupno tri operativna/sektorska cilja koji se trebaju realizovati do 2020. godine. Također, projekti i mjere su grupisani u ukupno 3 programa.

OPERATIVNI CILJEVI SIGURNOSTI

1. Povećati zaštitu od različitih oblika kriminaliteta, mina i NUS-a, požara, narušavanja javnog reda i mira te drugih oblika društveno neprihvatljivog ponašanja.
2. Poboljšati socijalni i zdravstveni status građana kroz prevenciju i razvoj kapaciteta
3. Izgraditi savremenu komunalnu, saobraćajnu i ekološku infrastrukturu u cilju postizanja veće bezbjednosti građana.

Programi

1. Program jačanja i unapređenja postojeće infrastrukture
2. Program jačanja kapaciteta policije, civilne zaštite, doma zdravlja i centra za socijalni rad
3. Program borbe protiv kriminala i drugih krivičnih djela

Za svaki od navednih operativnih ciljeva razrađen je set konkretnih projekata i mjera sa odgovarajućim rokovima, nosiocima i okvirnim budžetom. Konačno, definisane mjere i projekti su grupisani u zajedničke programe. Pregled operativnih aktivnosti prikazan je u tabeli koja slijedi.

OPERATIVNI PLAN SIGURNOSTI (2015 – 2020)										
Program	Projekat /mjera	Veza sa sektorskim/operativnim ciljevima	Orijentacioni period realizacije					Okvirna finansijska vrijednost	Nosio implementacije	Ciljne grupe/korisnici
			Dinamika implementacije							
			2015	2016	2017	2018	2019			
P3	Prikupljanje zaostalog i ilegalnog naoružanja, MES i municije	OC1/SC1	X	X	x	X	X	50.000KM	MUP Civilna zaštita	Građani
P3	Edukacija građana kroz organizaciju radionica o preventivnim mjerama za sprečavanje nasilja u porodici	OC1/SC1	x	X	x	X	X	5.000KM	MUP Socijalne službe Opštinske službe	Stanovnici
P3	Kontinuirana kastracija i sterilizacija pasa lualica	OC1/SC1	x	X	x	X	X	12.000KM	Opštinske službe Veterinarske službe	Stanovnici
P2	Osnovati vatrogasno društvo i opremiti ga neophodnim materijalno-tehničkim sredstvima (npr. Nabavka vatrogasnog vozila)	OC1/SC1		X	x			100.000KM	Opštinske službe Civilna zaštita	Stanovnici
P3	Izraditi procjenu ugroženosti i plan zaštite od požara	OC1/SC1	x					10.000KM	Opštinske službe Vanjski eksperti	Stanovnici
P3	Organizovati kampanju o prevenciji saobraćajnih nezgoda	OC1/SC1	x	X				5.000KM	MUP	Stanovnici
P2	Uspostava mobilnog tima za	OC2/SC2	x	X				50.000KM	Opštinske službe	Stanovnici

	pomoć starim i nemoćnim licima								Civilna zaštita	
P2	Osnovati dom zdravlja	OC2/SC2		X	x			200.000KM	Opštinske službe	Stanovnici
P2	Izraditi bazu podataka korisnika usluga Centra za socijalni rad	OC2/SC2		X	x			30.000KM	Opštinske službe CzSR	Stanovnici
P3	Izraditi smjernice za prevenciju maloljetničke delikvencije i nasilja u školama	OC2/SC2	x	X				10.000KM	MUP Škole	Stanovnici
P1	Izraditi plan uklanjanja devastiranih objekata	OC3/SC3		x				8.000KM	Opštinske službe	Stanovnici
P2	Nabavka vodovodnih pumpi za "bacanje" vode u cilju osiguranja snadbijevanja vodom (2 pumpe NPM65-250 30 kW)	OC2/SC2	x	x				18.000	Opštinske službe	Stanovnici
P2	Nabavka uređaja za detektiranje gubitka vode (puknuće cijevi)	OC2/SC2	x	x				2.000	Opštinske službe	Stanovnici
P2	Kontinuirana edukacija djece i omladine o značaju i dobrim praksama zaštite prirodnog okoliša	OC2/SC2	x	x	x	x	x	5.000KM	Opštinske službe Škole	Stanovnici

Pokazatelji za mjerenje učinkovitosti plana

Sektorski/operativni ciljevi	Pokazatelji sa očekivanim ishodima
<p>1. Povećati zaštitu od kriminala, mina i NUS-a, požara, narušavanja javnog reda i mira te drugih oblika društveno neprihvatljivog ponašanja.</p>	<p>Broj krivičnih djela: Smanjen broj krivičnih djela za 20%</p> <p>Sumljive površine pod minama: Smanjenje sumljive površine na mine za 4%.</p> <p>Površine zahvaćene požarima: Smanjene površine zahvaćene požarem za 25 %</p> <p>Broj imovinskih delikata: Smanjen broj imovinskih delikata za 30%</p> <p>Broj rasvjetljenih slučajeva: Povećan broj rasvjetljenih slučajeva za 100%.</p> <p>Broj krivičnih djela šumske krađe: Smanjen broj krivičnih djela šumske krađe za 50%</p>
<p>2. Poboljšati socijalni i zdravstveni status građana kroz prevenciju i razvoj kapaciteta</p>	<p>Broj građana korisnika socijalne pomoći: Smanjen broj građana korisnika socijalne pomoći za 30 %</p> <p>Broj građana obuhvaćenih nepotpunom zdravstvenom zaštitom: Smanjen broj građana obuhvaćenih nepotpunom zdravstvenom zaštitom za 100%</p> <p>Status doma zdravlja: Otvoren dom zdravlja</p>
<p>3. Izgraditi savremenu komunalnu, saobraćajnu i ekološku infrastrukturu u cilju postizanja veće bezbjednosti građana.</p>	<p>Broj obnovljenih objekata u opštinskom vlasništvu: Povećan broj saniranih objekata za 30%</p> <p>Količine dostupne vode za piće: Osigurano sigurno i redovno snadbijevanje vodom svih građana</p>

Naredni koraci

1. Operativni plan sigurnosti je potrebno integrisati u Integriranu strategiju razvoja opštine Bosansko Grahovo.
2. Predložiti operativni plan sigurnosti OV na usvajanje.
3. Aplicirati sa pojedinačnim projektima za različita donatorska sredstva
4. Pratiti i revidirati plan na godišnjem nivou